

Fra: Ragnar Johansen [rektor@alesundkunstskole.com]
Sendt: 2. januar 2007 15:37
Til: Postmottak KD
Emne: HØRINGSUTTAELSE TIL FORSLAGET TIL NY PRIVATSKOLELOV

Vedlegg: NFFLs høringsuttalelse til lovforslag h-2006.doc

Hei!

Herved oversendes høringsuttalelsen fra Norske Fag- og Friskolers Landsforbund til "Forslag til endringer i friskoleloven".

Jeg ber vennligst om få tilbakemelding om at dokumentet er mottatt.

For NFFL

Ragnar Johansen
Rektor

VÅRE KOMMENTARER TIL HØRINGSNOTATET OM NY PRIVATSKOLELOV

NFFL mener at notatet har et generelt negativt syn på friskolene, samtidig som det er ”kjemisk rent” for dokumentasjoner på at friskoler har skapt positive effekter for det norske utdanningssystemet. Dette til tross for at det finnes ferske norske forskningsrapporter om friskolenes effekter og status. Vi mener at forslaget setter hensynet til offentlige skoleeiere og offentlig struktur foran hensynet til en mangfoldig og behovstilpasset skolestruktur. Vi beklager at notatet har utsagn som insinuerer at dagens friskolesystem virker negativt inn på utdanningssituasjonen i Norge, samtidig som historiske og faktiske opplysninger om utfordringene (for eksempel frafallsproblematikken) ikke omtales eller er mangelfullt beskrevet i forhold til friskolesaken.

NFFL har følgende kommentarer til ulike punkter i notatet, basert på synspunkter fremkommet gjennom innspill fra medlemsskoler, gjennom synspunkter på et eget høringsmøte, og gjennom styrets behandling av saken:

2.1 Regjeringserklæringen

Første sitat: ”Skolen er den viktigste arenaen for å bygge fellesskap i Norge, og bidrar til å redusere forskjeller og ruste elevene til møtet med et mangfoldig samfunn. Fellesskolen har rom for alle og blikk for den enkelte, uavhengig av sosial og kulturell bakgrunn, evner og verdigrunnlag. Samfunnets ansvar er å se til at alle gis likeverdige muligheter, slik at retten til utdanning blir reell. Utdanning skal derfor være et offentlig ansvar, under demokratisk kontroll og tilgjengelig for alle.”

NFFLs kommentar: Hvor har regjeringen dekning for å antyde at

- friskolene ikke har rom for alle og blikk for den enkelte elev?
- det ikke blir likeverdige muligheter med et større mangfold blant skoler og skoleiere?
- et system med friskoler ikke er under demokratisk kontroll?

Vi mener at begrepet ”fellesskolen” bør inkludere alle kategorier av skoler og skoleeiere som driver virksomheten ”under demokratisk kontroll”.

Andre sitat: ”Regjeringen mener at det er viktig for elevene å gå på en skole i sitt nærmiljø sammen med elever med ulik sosial bakgrunn, etnisk tilhørighet eller livssyn. Regjeringen vil derfor satse på kvalitet og mangfold i en offentlig skole som inkluderer alle. Det store flertall av norske barn og ungdom skal få sin opplæring i offentlige skoler som avspeiler mangfoldet i det norske samfunnet”

Kommentar: Regjeringen burde forklare

- hvordan alle barn skal kunne gå på en skole i sitt nærmiljø, når den offentlige skoleeieren nedlegger nærmiljø/bygdeskolen? Mer enn 700 grunnskoler er nedlagt av offentlige skoleeiere i løpet av de siste 20 årene
- Hvordan **en** enkelte skole, uten tilgjengelige alternativer, skal kunne representere et reelt mangfold – som inkluderer alle behov og interesser? Hva slags tilgjengelig mangfold kan ett tilbud alene representere?

2.3 Andre endringer

”Formålet med tilsynet er å kontrollere at skolen driver sin virksomhet i samsvar med loven, forskrifter gitt med hjemmel i loven og forutsetningene for godkjenningen. Dette innebærer bl.a. at departementet skal føre tilsyn med at inntaket av elever har vært i samsvar med loven, at de elevene som er tatt inn ved skolen får et opplæringstilbud som er i samsvar med regelverket både med hensyn til kvalitet og kvantitet og at eventuelle skolepenger er i samsvar med regelverket”

NFFLs kommentar: Dagens friskoler representerer ofte et alternativ og et mangfold i forhold til den offentlige skolen. Grunnlaget for å søke plass i en friskole er ofte et ønske om et tilbud som er annerledes eller bedre enn det den offentlige skolen kan tilby. Og resultatene er minst like gode som i den offentlige skolen. Dette er dokumentert gjennom forskningsrapporter (blant annet rapporter fra Senter for økonomisk forskning (SØF) og NIFU STEP) Regjeringen synes å ville svekke mulighetene for friskolene til å ta inn elever også på alternative kriterier. Gjøres dette for å hindre friskolene i å fungere som alternativer for elever med for eksempel lærevansker? Er det systemet eller den enkelte elev som står i sentrum? Det mest logiske, dersom det viktigste er resultatene, er å innføre likeverdige tilsyns- og kontrollsystemer for offentlige og private skoleeiere. Noe NFFL har kjempet for i mange år.

4.2 Valg av privat skole

”En godkjenning etter friskoleloven er ikke tidsbegrenset, og skolen er ikke forpliktet til å drive virksomheten innenfor en gitt tidsperiode. Skolen kan etter loven legge ned virksomheten når den selv ønsker, også midt i skoleåret.”

og

”Foreldre og elever bør være oppmerksomme på dette ved valg av skole. Ved en skolenedleggelse kan de kun rette eventuelle krav mot skolen i henhold til den privatrettslige avtalen.”

NFFLs kommentar: Igjen inneholder høringsnotatet sterkt tendensiøse påstander. NFFL tar avstand fra en lovtolkning som sier at en godkjent friskole uten videre kan legge ned et tilbud midt i et skoleår. Avtaleretten pålegger skolen å overholde den inngåtte avtalen. Problemet hittil har vært at brukerrettighetene går så langt at skolen lett kan tape nødvendige inntekter som trengs for å gjennomføre et kvalitativt forsvarlig tilbud, samt en akseptabel arbeidsgiverfunksjon. Derfor har friskoleorganisasjonene bedt om bedre muligheter til å legge opp fondsmidler som kan stabilisere og sikre driftsinntekter over tid.

Vi mener beskrivelsen i dette avsnittet et villedende inntrykk av de rettslige forholdene. Foreldre har faktisk større rettigheter enn i den offentlige skolen, ettersom de kan forholde seg til friskolen som reelle kunder – inklusive klagerett hvis tilbudet ikke svarer til de forventningene som skolens informasjonsmateriell gir inntrykk av.

4.3 Utviklingen i norsk skole

Kommentar: Alt som står i dette kapitlet bør være greit for friskolene. Alle faglige prinsipper og utfordringer kan innfris av friskoler på lik linje med de offentlige skolene. Og det lokale handlingsrommet i Kunnskapsløftet vil gjøre det enklere å skape nyanserte og tilpassede læringsmiljøer.

I siste avsnitt sier notatet følgende:

”Utviklingen i den norske skole i de siste 10-15 årene har ført til at skolen er godt rustet i dag til å møte mangfoldet av elever, og gi dem likeverdig faglig sterk opplæring som har som mål å fremme personlig utvikling og danning.”

Vi undres over hva en slik oppsummering har å gjøre i dette notatet? Når vi leser dagens rapporter om tilstanden i den norske grunnopplæringen, med manglende basisferdigheter og et helt uakseptabelt stort frafall i vgs, så oppfatter vi avsnittet først og fremst som et angrep på den offentlige skolen, som – til tross for store ressurser – ikke har levert resultatene. Etter vår mening må dette da være et argument for å **øke** tilgjengeligheten til flere alternativer og større mangfold., inkl. frittstående skoler.

5.1 Frittstående grunnskoler i Norge og 5.2 Frittstående videregående skoler

Kommentarer til 5.1 og 5.2

NFFL registrerer med stor tilfredshet at de internasjonale skolene nå har blitt skilt ut i en egen kategori. Vi håper dette vil åpne for en realistisk tilskuddsats for disse skolene, slik at de kan overleve og drives på en forsvarlig måte. Utfordringen blir å fremskaffe signifikante statistiske data som grunnlag for tilskuddsordningen. NFFL vil så langt mulig bidra til å fremskaffe nødvendige opplysninger.

6.2 Departementets vurderinger og forslag tillovens tittel

Dette avsnittet finner vi politisk vinklet og ladet. Noe som er regjeringens rett å gjøre, uten at dette inngir tillit som en faglig analyse. Vi siterer fra notatet:

”Begrepet ”frittstående skole” gir ikke allmennheten en umiddelbar informasjon om at disse skolene er i privat eie, noe som kan være uheldig. Etter departementets vurdering er også benevnelsen frittstående skole et verdiladet begrep, som kan gi en uheldig og utilsiktet assosiasjon om at de frittstående skolene er frie og at de offentlige skolene således er ufrie”.

og

” Vi viser til at frittstående skoler i mange sammenhenger også blir kalt private skoler.

Departementet foreslår derfor at en går bort fra begrepet ”frittstående skoler”, og at også disse skolene benevnes som private skoler.”

NFFLs kommentar: Vi registrerer at regjeringens viktigste kriterium overfor befolkningen er å vite hvem som eier en skole. Og det vil være negativt for den offentlige skolen at en frittstående skole kan oppfattes som friere enn en offentlig. Dersom det er slik at dette er et problem – noe det ikke fremlegges objektiv faglig dekning for – så var det kanskje en ide å gjøre noe med den offentlige eierskapsrollen, fremfor å fremstille det frittstående eierskapet som et samfunnsproblem?

Vi merker oss at mens regjeringen Bondevik syntes å være mindre opptatt av hvem som eide en skole og mer opptatt av hvilke resultater som ble oppnådd, så synes fokuset hos regjeringen Stoltenberg å være primært å fremheve det offentlige eierskapet og redusere verdien av et frittstående eierskap. Under hypotesen at det er langs denne verdiaksen at bedre faglige resultater og mer inkludering best kan oppnås.

NFFL mener det hadde vært langt mer konstruktivt å sette et generelt kritisk fokus på eierskapsrollen som sådan. Ikke minst det offentlige eierskapet kan virke svakt og fjernt, og det er NFFLs mening at dette er et betydelig hinder for å oppnå bedre kvalitet i den norske grunnopplæringen. Vi mener at mange private skoleeiere har utviklet relevant kompetanse innen skoleutvikling, og det kunne kanskje være smart å invitere til et felles ”eierskapsløft”, der ulike erfaringer kan vurderes med respekt og ønske om å utvikle et bedre eierskap.

Regjeringen foreslår at skolene i fremtiden skal benevnes som private skoler. Notatet fastslår at ”lov om frittstående skolar (friskolelova) – endres til *lov om private skolar med rett til statstilskot (privatskolelova)*. Skolene vil da bli kalt private skoler. Med ordene ”med rett til statstilskot” blir det tydelig at tilskuddet er statlig og at det er lovhjemlet.”

NFFL håper at blant annet Forbrukerombudet ser nøye på dette forslaget. Vi viser til at den gamle loven der alle ikke-offentlige skoler ble kalt privatskoler, skapte betydelige problemer for utdanningssøkende, ettersom det var vanskelig å skille mellom skoler som var godkjent av departementet, skoler som tilbød lånekassefinansierte utdanninger og skoler som hadde annet økonomisk eller faglig grunnlag for sine tilbud. Regjeringen Bondevik iverksatte et opprydningsarbeid for å skape mer oversiktlige og forutsigbare forhold, for utdanningssøkende så vel som for skoleeierne. Ved å skulle legge alle ikke-offentlige skoler i den felles betegnelsen privatskoler, så kan det lett bidra til å svekke oversikten for de utdanningssøkende. Vi vil nå kunne få et utdanningssystem med offentlige, privat-offentlige og privat-private skoler.

7.1 Gjeldende rett for lovens virkeområde

I dette kapitlet inneholder høringsnotatet både tolkninger og opplysninger som er ganske tvilsomme, i hvert fall hvis man tar utgangspunkt i etablert praksis – som hittil ikke har vært noe stort problemområde. Det står blant annet følgende:

”Friskoleloven skal medvirke til at det kan drives private skoler slik at foreldre og elever kan velge andre skoler enn de offentlige, for eksempel religiøse skoler eller skoler som er opprettet av faglig-pedagogisk grunner, jf. friskoleloven § 1–1 første ledd. Friskoleloven åpner ikke for at de frittstående skolene kan kjøpe hele eller deler av opplæringstilbudet av andre aktører, for eksempel ved at skolen dekker elevenes skolepenger ved andre private eller offentlige skoler i Norge eller i utlandet. Dette ville være en omgåelse av formålsbestemmelsen og andre bestemmelser i friskoleloven. Det går ikke eksplisitt frem av friskoleloven at loven ikke åpner for kjøp av opplæringstjenester.”

NFFLs kommentar: Dagens skolehverdag innebærer at flere friskoler leier lokaler og utstyr av offentlige skoleeiere, og det foregår et betydelig samarbeid mellom offentlige skoler og friskoler, som baserer seg på at det fornuftig for samfunnet at det finnes et hensiktsmessig lokalt mangfold. Samarbeidet gir en gjensidig nytteverdi, økonomisk og pedagogisk.

At et praktisk samarbeid om tekniske, fysiske og faglige løsninger skulle være en omgåelse av formålsbestemmelsen er en ny tolkning, som ikke tidligere har vært fremsatt av noen tidligere regjering. I møte med de statlige skolemyndighetene har det vært informert om at friskoler sågar kan kjøpe opp eller etablere private selskaper, når dette er til fordel for skolevirksomheten. Det avgjørende argumentet har vært at ”alle skolepenger skal komme elevene til gode”. NFFL betviler derfor at den begrensingen i formålsbestemmelsen som her fremsettes kan være riktig.

8.2.3 Særlig om skoler som etableres og drives på grunnlag av en anerkjent pedagogisk retning

Høringsnotatet beskriver generelt alle skolars forhold til pedagogiske alternativer, og det gjør så følgende sammenligning med den tidligere privatskoleloven.: "Den tidligere privatskoleloven åpnet for godkjenning av skoler som var etablert som et **faglig-pedagogisk alternativ til den offentlige skolen**. Som følge av Kunnskapsløftet vil de offentlige grunnskolene nå i prinsippet kunne gi opplæring i henhold til for eksempel montessoripedagogikken, dvs. at de følger Kunnskapsløftet, bruker Maria Montessoris psykologiske forståelse av barnets utvikling, herunder virkemidlene, har montessorimateriell og et undervisningspersonale med tilleggsutdanning i montessoripedagogikk". Men fordi for eksempel montessoripedagogikken nå kan benyttes også av offentlige skoler skriver departementet at "Etter departementets vurdering bør derfor det tidligere brukte begrepet "faglig-pedagogisk alternativ" **erstattes med begrepet "anerkjent pedagogisk retning"**. I dette begrepet ligger det bl.a. at pedagogikken ikke nødvendigvis er annerledes enn den som tilbys i den offentlige skolen, men at den må representere en sammenhengende idé og et verdigrunnlag som normalt ikke realiseres i den offentlige skolen fordi det kreves særskilt tilrettelegging av kompetansemålene i Kunnskapsløftet og/eller fordi de har en sammenhengende idé som "binder" opplæringen metodisk."

Departementet synes å skille begreper slik at enkelte pedagogiske modeller, tradisjoner eller læreplaner skal falle utenom det som skal ligge i begrepet "anerkjent pedagogisk retning", mens derimot "steinerskoler, montessoriskoler og såkalte "jenaplanskoler" og "daltonskoler" vil falle innenfor definisjonen". Og departementets konklusjonen blir dermed at "privatskoleloven skal åpne for grunnskoler og videregående skoler som etableres og drives på grunnlag av en *anerkjent pedagogisk retning*."

NFFLs kommentar: Pedagogikk defineres som læren om oppdragelse og undervisning.

Som en øvelse kan det være nyttig å bruke internett og diverse leksikoner for å kartlegge hvordan begrepet "pedagogisk retning" benyttes i faglig sammenheng. Begrepet inngår bl.a. i diverse lærebøker for ulike yrkesgrupper, ikke bare i lærerutdanningen. Vanlige begreper som går igjen er for eksempel Atferdspedagogisk retning, Humanistisk pedagogisk retning, Kognitiv pedagogisk retning, Aktivitetspedagogisk retning, Helhetlig pedagogisk retning osv. Alle disse retningene må trygt kunne betegnes som anerkjente, i det at de inngår i læreplaner for ulike fag- og profesjonsutdanningen i Norge.

Høringsnotatet velger å fremheve 4 pedagogiske retninger som særlig godt egnet til å oppfylle departementets kriterier for å oppnå statlig godkjenning. Men hvorfor er for eksempel ikke sosialpedagogiske eller konsekvenspedagogiske retninger nevnt? Og hva med nyere pedagogiske retninger og læringsteorier der bruk av ikt-verktøy i samhandling og kommunikasjon står sentralt?

Organisasjonen BIBSYS ble startet i 1972 som et samarbeidsprosjekt mellom Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs Bibliotek, Norges Tekniske Høgskoles Bibliotek og Regnesenteret ved NTH, og databasen er en viktig kilde for forskere og fagfolk på et høyere nivå. På BIBSYS-portalen gir linken <http://tip.psychology.org/>, tilgang til en database der det finnes beskrivelser av **50 teorier med relevans til undervisning og læring**. Dep. skriver at "Med "pedagogisk retning" menes at skolen skal følge et helhetlig pedagogisk opplegg; en organisering, en metode og tilhørende læreplaner. I begrepet "anerkjent" ligger det at pedagogikken er utprøvd, utførlig beskrevet i litteraturen, velrenommert og relativt utbredt." Det er grunn til å tro at alle teoriene i BIBSYS-databasen oppfyller disse kriteriene.

Den argumentasjonen departementet kommer med om ”anerkjente ” pedagogiske retninger er uten kraft så lenge departementet ikke sier hvem som skal bestemme hva som til enhver tid er ”anerkjent”. Det er ikke nødvendig å gå langt tilbake i tiden før man ser at oppfatningen av hva som er anerkjent pedagogikk har variert mye. Siden departementet ikke kan henvise til hvilken faglig autoritet som skal avgjøre anerkjentbegrepet, så synes det å gjenstå bare ett alternativ – det politiske skjønnnet. **For NFFL synes det helt uansvarlig å legge et så krevende kriterium til grunn for en statlig godkjenning uten å vise til hvilken faglig instans eller autoritet som skal vurdere spørsmålet.**

At direktoratet fortsatt skal være saksbehandler av søknader er ikke en henvisning til en sakkyndig autoritet innenfor dette fagfeltet. Jmf. at for eksempel NOKUT bruker en ”sakkyndig komite” når læreplaner skal vurderes.

Departementet synes å argumentere med at fordi offentlige skoler ”kan” ta i bruk de fleste pedagogiske retninger, så skulle det derfor ikke være behov for en friskole/privatskole som setter en bestemt pedagogikk på dagsordenen. For NFFL blir dette er altfor snevert perspektiv på pedagogisk virksomhet. Dersom man anerkjenner at læreren og lærerrollen er den viktigste faktoren for læring, så er et av kjennetegnene på en god lærer at han/hun kan tilpasse og variere bruk av pedagogiske arbeidsmåter. Dette innebærer at læreren/lærerne kan spille på et bredt register av læringsstiler og metoder. For eleven og foreldrene vil det spille liten rolle om lærerne lønnes av en offentlig eller privat arbeidsgiver.

Spørsmålet bør heller være hvilket læringsmiljø den enkelte skole representerer innen sitt geografiske område. NFFL mener at enhver skole, lærer og gruppe er unike enheter, skapt i et samspill mellom de ulike aktørene: Skoleledelsen, læreren og annet personale, eleven, de pårørende, og skolens fysiske og faglig utrustning. Dersom det i et geografisk område kan etableres flere alternativer for læring, så vil den samlede kvaliteten bli bedre. Både fordi elevene i en viss grad kan nyte godt av et selvvalgt læringsmiljø og fordi en viss konkurranse om det pedagogiske innholdet vil stimulere alle parter til å yte god kvalitet over tid.

8.2.4 Særlig om norske skoler i utlandet

I høringsnotatet står det bl.a. at ”Nordmenn som bosetter seg i utlandet, vil ikke ha rett og plikt til grunnskoleopplæring eller rett til videregående opplæring etter norsk lov. Ved kortvarige utenlandsopphold vil grunnskoleplikten være i behold.... Departementet mener primært at norske statsborgere som velger å flytte utenlands må benytte de velferdsordningene som finnes i det landet de flytter til, f.eks. helse- og sosialtjenester, barnehager, skole mv.... Departementet mener likevel at det kan være rimelig at barn i opplæringspliktig alder som oppholder seg i utlandet i visse tilfeller fortsatt får et norsk grunnskoletilbud”

Ut fra denne politiske logikken konkluderer med at ”Departementet foreslår at privatskoleloven skal åpne for godkjenning av **norske grunnskoler i utlandet**. Etter forslaget er Svalbard ”utlandet”. Departementet foreslår at privatskoleloven **ikke** skal åpne for godkjenning av **nye norske videregående skoler i utlandet**. ”

Kommentar: I vår uttalelse til utdanningsforskriften for 2006-2007 uttalte NFFL følgende om norske vgs i utlandet: ”Det må kunne gis støtte til utdanning utenfor Norden på nivå med norsk videregående opplæring eller fagskoleutdanning, når opplæringen skjer i tilknytning til utdanningsinstitusjon som er godkjent av norske utdanningsmyndigheter, og søkeren kan dokumentere at det vil være til fordel for studiesituasjonen å kunne bo i land utenom Norden i det tidsrommet utdanningen skjer.”

Dette innebærer både at vi anbefaler godkjenning av egne utenlandsskoler, samt at vi mener videregående skoler med sete i Norge skal kunne legge deler av sitt skoletilbud til utlandet.

8.2.5 Særlig om skoler som ble etablert på grunn av et kvantitativt behov

Departementet skriver innledningsvis at ”begrepet ”behov” skulle knyttes til manglende undervisningskapasitet i de offentlige skolene, enten ved at utdanningstilbudet manglet helt, eller ved at utdanningstilbudet ikke fullt ut dekket etterspørselen etter utdanning.”

Departementet viser til at i dag ”skal fylkeskommunen gi tilbud til ungdom og voksne uten rett, jf. opplæringsloven § 13–3 annet ledd. Departementet mener derfor at det som hovedregel ikke foreligger et behov for private videregående skoler som driver opplæring etter læreplaner som er identiske med den de offentlige skolene følger. Departementet er likevel opptatt av å finne en særskilt løsning for såkalte toppidrettsgymnas innenfor privatskoleloven, se departements forslag i punkt 8.2.9.”

Kommentar: Dep. unnlater å opplyse om at de aller fleste skolene dette gjelder var etablert lenge før R-94. Til tross for R-94 og rettigheter til ungdom og voksne, så har skolene fortsatt hatt jevnt god søking. Det er derfor lite som tyder på at behovet for skolene er synkende. NFFL mener derfor at dep. både gir mangelfull og misvisende informasjon om denne kategorien av friskoler. Argumentasjonen om at fylkeskommunen i dag har et overordnet ansvar for å oppfylle alle rettigheter er et dårlig og rent politisk argument, og konsekvenser vil lett bli at det samlede tilbudet særlig til voksne og ungdom som trenger alternative løsninger vil svekkes vesentlig.

NFFL er også usikker på hva som ligger av føringer i formuleringen ”særskilt løsning” for toppidrettsgymnas. Vi krever at dagens ordning, der toppidrettsgymnasene inngår i lov og budsjettssystemer som fast etablerte tiltak, må kunne fortsette.

8.2.6 Særlig om skoler som er etablert og drives på et internasjonalt grunnlag

Dep. skriver i høringsnotatet at ”For å gjøre rekrutteringen av nødvendig utenlandsk arbeidskraft enklere for bl.a. norsk næringsliv og universiteter og høyskoler, foreslår departementet at privatskoleloven skal åpne for tilskudd til **internasjonale** grunnskoler og videregående skoler i Norge. Disse skolene vil også kunne være et aktuelt tilbud for norske elever som har gått på tilsvarende skoler i utlandet og være til stor nytte for elever med planer om videre studier i utlandet.”

Videre skriver dep. om de faglige grunnlaget at ”Departementet foreslår at det innføres et krav om at de internasjonale skolene skal drive sin virksomhet etter internasjonale læreplaner, f.eks. læreplanene til International Baccalaureate Organization (IBO), samt at skolene er sertifisert av den organisasjonen som har utarbeidet planene, ev. at skolene har en tidsplan for slik sertifisering. Det er rimelig at de frittstående internasjonale skolene som per i dag ikke følger en internasjonal læreplan og/eller ikke har nevnte sertifisering, får en rimelig tidsfrist til å tilpasse seg de nye kravene. Departementet foreslår at det gis en frist på 3 år fra lovens ikrafttreden.”

NFFLs kommentar: Vi støtter departementets forslag om å inkludere skoler som drives på et internasjonalt grunnlag i den nye privatskoleloven. Det er på høy tid at disse skolene blir tatt seriøst, og at samfunnet forøvrig blir gjort oppmerksom på viktigheten av dette supplementet til det norske skolesystemet.

Departementet foreslår at de internasjonale skolene skal drive sin virksomhet etter internasjonale læreplaner, og her blir læreplanene til International Baccalaureate Organization (IBO) særlig fremhevet. NFFL støtter dette synet, men med dagens tilskuddssatser og tak på skolepenger, er dessverre departementets forslag totalt urealistisk. IBO stiller en rekke krav for å sertifisere en skole, og hvis disse skolene ikke blir gitt økonomi til å tilfredsstille disse kravene, vil Norge miste sine nåværende IBO skoler. I dag får internasjonale grunnskoler 85% av hva det koster å ha en elev i en kommunal skole, uten at alle ekstra kostnadene blir tatt med i betraktningen i det hele tatt til tross for at de i realiteten er ca. 50% dyrere å drive.

Departementet fremhever selv alle fordelene ved å ha internasjonale skoler i Norge. I andre og sammenlignbare land må foreldre eller næringslivet betale mellom kr. 130.000 – 150.000 for en tilsvarende skoleplass, mens tilskuddsberettigede internasjonale skoler i Norge blir bedt om å tilby tilsvarende undervisningsprogram med kostnadsrammer ned mot kr. 50.000 – 60.000. Dette faller på sin egen urimelighet, især med tanke på norsk lønns- og kostnadsnivå. Tilskuddssatsen for denne type skoler må derfor økes drastisk.

I departementets forslag foreslås det at de internasjonale skolene som i dag ikke følger en internasjonal læreplan eller ikke er sertifisert, gis en rimelig tidsfrist til å tilpasse seg de nye kravene. Dette høres fornuftig ut. Når det gjelder sertifisering av IBO, vil NFFL gjerne gjøre departementet oppmerksom på at sertifisering av et IB program i grunnskolen er en lang prosess. Særlig når det gjelder nye internasjonale skoler, er en tidsfrist på 3 år fra loven trer i kraft, for knapp. NFFL vil foreslå at denne tidsfristen blir øket til 5 år. IBO ønsker at skolene skal forberede seg svært godt og ikke rushe inn i en sertifisering, men hvis departementet setter en for kort tidsfrist, kan vi risikere å få skoler som enten ikke består sertifiseringsinspeksjonen eller som så vidt kommer seg igjennom. Vi ønsker alle maksimum kvalitet, og med en fem års frist for å bli sertifisert, vil departementet vite at myndighetene har bidratt til at kvaliteten ivaretas.

NFFL mener at når det gjelder de videregående internasjonale skolene, burde det være en selvfølge at også disse skolene blir gitt tilskudd etter privatskoleloven, så lenge denne tilskuddssatsen er realistisk. Uansett om enkelte fylkeskommuner har tilbud om IB Diploma Programme, kan disse ikke erstatte de to øverste klassene på en internasjonal skole. I øyeblikket er det bare én tilskuddsberettiget, internasjonal videregående skole, og totalt er det bare tre skoler i Norge som tilbyr et helhetlig internasjonalt skoleprogram (fra 3 til 19) år. Det virker derfor helt unødvendig og unaturlig at fylkeskommunen som eier av konkurrerende skoler skal ha et avgjørende ord med i laget.

Siden IB Diploma Programme ikke blir ansett som en formell del av den offentlige tilbudsstrukturen, bør departementet snarest forlange at de fylkeskommunale skolene skiller ut den økonomiske driften av IB-tilbudet sitt. Bare på den måten kan departementet få en oversikt over hva IB Diploma programmet i en fylkeskommunal skole egentlig koster å drive.

8.2.7 Særlig om tilskudd til grendeskoler

Departementet skriver bl.a. at "Etter departementets vurdering er det viktig å videreføre prinsippet om at det er kommunene som har ansvaret for den offentlige skolestrukturen. Dersom privatskoleloven åpner for godkjenning av grendeskoler som ett eget grunnlag, vil det kunne gi kommunen et insitament til å legge ned den kommunale grendeskolen".

Kommentar: NFFL mener også at kommunen skal ha det samlede ansvaret for grunnskoetilbud i den enkelte kommunen. Dette må imidlertid ikke gi kommunen rett til å nedlegge skoler av **ensidig** økonomiske årsaker, slik det i dag skjer i de aller fleste tilfellene. Dersom dette skjer MÅ foreldre og øvrige beboere i nærmiljøet ha en objektiv rett til å overta

ansvaret for grendeskolen. En skole i et lokalmiljø representerer langt flere verdier enn kun de undervisningsfaglige. Skolen er også den sentrale møteplassen for kultur- og fritidsaktiviteter. Skole og barnehage kan ofte være avgjørende for utviklingen i et nærmiljø.

NFFL er derfor uenig i at spørsmålet om grendeskoler kun dreier seg og offentlig skolestruktur. Saken må vurderes i et langt videre samfunnsperspektiv, der foreldrenes brukerrettigheter må settes foran den offentlige skoleeierens interesser og prioriteringer.

8.2.9 Særlig om skoler som legger særskilt til rette for videregående opplæring i kombinasjon med toppidrett.

I høringsnotatet står det bl.a. følgende: ”Dersom det åpnes for flere private toppidrettstilbud etter privatskoleloven, vil dette bidra til at flere ungdommer får mulighet til å kombinere videregående opplæring med idrett på høyt nivå flere steder i landet. Departementet foreslår derfor at privatskoleloven skal åpne for godkjenning av skoler som ønsker å tilby utdanningsprogram som legger **særskilt til rette for toppidrett på videregående skoles nivå**. Med toppidrettstilbud menes i denne sammenheng Utdanningsprogram idrettsfag hvor det valgfrie programfaget toppidrett 1, 2 og 3 er obligatorisk for elevene, alternativt Utdanningsprogram allmenne, økonomiske og administrative fag m/tillegg av minimum 5 uketimer (à 45 min.) toppidrett etter egen plan. I tillegg må skolen kunne dokumentere at den legger særskilt til rette for toppidrettssatsning, bl.a. når det gjelder organiseringen av skolehverdagen, skole- og treningsanlegg og spisskompetanse innen for de/den idretten skolen tilbyr. Dette betyr at blant annet de valgfrie programfagene breddeidrett, friluftsliv og lederutvikling i Utdanningsprogram idrettsfag vil falle utenfor toppidrettsdefinisjonen ovenfor.”

Videre står det at ” Departementet foreslår **ikke** at privatskoleloven skal åpne for godkjenning til **toppidrett på grunnskolenivå**. Det er ikke et offentlig ansvar å legge særskilt til rette for toppidrett for barn i grunnskolealder. Det er ikke utarbeidet en offentlig læreplan på dette området og det er heller ikke ønskelig.

NFFLs kommentar: NFFL er enig i at det fortsatt skal kunne godkjennes toppidrettstilbud på vgs nivå. Tilbudene må oppfylle Olympiatoppens kriterier og krav med hensyn til omfang og kvalitet for å få godkjenning og utløse toppidrettstilskudd. Toppidrettstilskuddet må utgjøre en egen toppidrettsfagsats. Gode toppidrettstilbud i videregående opplæring vil nyte godt av ungdomsskoletilbud med basisopplæring. Det er i høy grad ønskelig med skoler med for eksempel en struktur 8. – 13. skoleår for ungdom som ønsker å prioritere utvikling innen idrettslige ferdigheter. En har de siste ti år sett en urovekkende utvikling der ungdommens fysiske egenskaper er svekket. I forsvaret har man for eksempel måttet redusere kravene til fysiske egenskaper ved inntak til befalsskoler, og rekruttenes fysiske form er blitt dårligere år for år. Ungdomstrinn med idrett skal gi et allsidig idrettstilbud som således ikke vil være noen form for spesialisering. Vi mener idretten har en vesentlig betydning i å skape positive holdninger blant og for ungdom, og det vil derfor være god utdanningspolitikk å gi tillatelse for etablering av skoletilbud med idrettsspesialisering tilpasset alderstrinnet 13-16 år.

NFFL er videre kjent med den siste tids medieoppslag vedrørende etablering av eliteskoler, hvor det bl. a. trekkes sammenligninger til toppidrettsgymnasene. NFFL tar sterkt avstand fra denne sammenblanding av elitebegrepet.

Toppidrettsgymnasene som vi representerer, følger strenge kvalitetskrav etter normer satt opp av Olympiatoppen. Det er Toppidrettsgymnasenes oppgave å tilrettelegge vanlig videregående skolegang i harmoni med utøverens sportslige utfordringer. Dette på en slik måte at utøveren vil ha en mulighet til å kunne gjennomføre sin videregående utdanning uten å kunne komme i en konfliktsituasjon hvor enten skolegangen eller idretten ble valgt bort.

Dette er langt fra en ”eliteskole”, slik det framkommer i debatten, men viser derimot et sterkt sosialt ansvar for at talentfull idrettsungdom skal kunne få seg en solid videregående utdanning.

8.2.10 Særlig om de eksisterende frittstående skolene

I høringsnotatet går dep. inn for at ”skoler som var i drift etter friskoleloven frem til lovendringen som hovedregel får fortsette å drive sin virksomhet med rett til tilskudd etter privatskoleloven.” Men begrensningen bør være at ”loven etter forslaget ikke vil åpne for godkjenning av driftsendringer i form av økt elevtall, nye trinn og nye utdanningsprogram for de aktuelle skolene.”

Kommentar: NFFL finner det positivt at alle skoler, utenom vgs skoler i utlandet, skal få fortsette virksomheten. Men vi er sterkt imot at all utvikling skal fryses ved dagens status. Dette innebærer i praksis en diskriminerende praksis, der frittstående skoler ikke skal kunne fylle et gitt samfunnsbehov, uansett om den offentlige skoleeieren vil gjøre det eller ikke. I de lokale forholdene ser vi ofte at en friskole kan være en god og naturlig løsning på en utfordring knyttet til opplæringsaktiviteter. Slik dep. synes å vurdere saken er det viktigste at en oppgave løses av offentlige skoler – ikke hva som er mest tjenlig og naturlig for lokalsamfunnet.

8.3.1 Særlig om departementets vurdering av søknader om godkjenning

I notatet står det blant annet følgende: ”Departementet foreslår at loven fortsatt skal ha en ordning med individuelle forvaltningsvedtak etter søknad. Ordninger med individuelle vedtak kan bygge på en skjønnsmessig prøving av den aktuelle sak (fritt skjønn) eller være begrenset til å kontrollere at lovens kriterier er oppfylt i den foreliggende sak (lovbundne avgjørelser).”

Videre står det: ” Departementet foreslår at det etter privatskoleloven § 2–1 ikke skal foreligge en rett til godkjenning og tilskudd etter loven, men at departementet gis en skjønnsmessig adgang til å godkjenne nye skoler og driftsendringer.”

Og: ”Departementet foreslår at den skjønnsmessige vurderingen bl.a. bør bygge på hvilke konsekvenser offentlige skolestrukturen, skolefaglige hensyn, behovet for skolen og budsjettmessige hensyn”.

Og endelig: ”Dette innebærer at departementet kan avslå en søknad om godkjenning også der det ikke foreligger vesentlige negative konsekvenser for vertskommunen eller vertsfylket.”

Kommentar: Lovforslaget medfører at etablering av friskoler/private skoler igjen blir en politisk skjønnssak. Selv det søkes å etablere et slags pedagogisk faglig grunnlag for vurderingene (jmf. 8.2.3), så går det klart frem av dette underkapitlet at det skjønn som skal utøves i vesentlig grad vil være basert på politisk prioritering av den offentlige nasjonale skoleeieren. Den lokale offentlige skoleeieren vil bli hørt, men selv der denne er positiv eller ikke har innvendinger, så vil den nasjonale skoleeieren kunne nekte utvikling av et lokalt mangfold.

Etter NFFLs mening er de argumentene som fremføres uten balanse og tilstrekkelig saklighet. Det vurderes ikke hvilke alternativer som kan tenkes til dagens friskolelov, utenom den å ”avlyse” utviklingen av større mangfold og fleksibilitet i skolesystemet. Godkjenning av nye private skoler vil etter de retningslinjene som beskrives vil bli et meget trangt ”nåløye”.

NFFL mener at loven fortsatt kunne bygge på en generell rett til godkjenning, men med klarere kriterier for både eierskap, brukerrettigheter og økonomiforvaltning. Loven burde kunne innrettes slik at det offentlige forvaltningsorganet, kommunen og fylkeskommunen, hadde ansvaret for samfunnsplanleggingen etter nasjonale retningslinjer, mens det operative ansvaret for skoledriften burde kunne bli tilpasset lokale forhold og behov. Altså en skolelov som bygger på samme prinsipper om arbeidsdeling mellom offentlige og private aktører, som dem som ligger i barnehageloven. NFFL er overbevist om at en lovgivning basert på slike prinsipper vil gi et samlet bedre skoletilbud. Statlig overstyring fremmer ikke holdninger som stimulerer til kvalitetsutvikling lokalt.

8.3.2 Særlig om flytting av skolevirksomheten og eierskifte

Departementet skriver i notatet at ” Etter gjeldende forvaltningspraksis stilles det i godkjenningsbrevene til skolene vilkår om at det skal sendes ny søknad dersom en grunnskole ønsker å flytte virksomheten til en annen kommune eller en videregående skole ønsker å flytte virksomheten til et annet fylke” og at ”Etter gjeldende forvaltningspraksis stilles det i godkjenningsbrevene til skolene vilkår om at det skal sendes ny søknad dersom skolen ønsker å overdra skolen til ny eier”.

Departementet ber særlig om tilbakemelding på om denne praksisen bør innarbeides i den nye loven.

Kommentar: NFFL mener at en godkjent skole bør kunne flyttes eller omorganiseres, for at skolens misjon i samfunnet til enhver tid kan oppfylles. NFFL er ikke enig at flytting skal medføre at det må sendes ny søknad om godkjenning. Særlig for vgs vil dette være urimelig, ettersom disse skolene har hele landet som opptaksområde.

Vedr. skifte av eier mener NFFL dette vil kunne ha ulike former. Det vil være forskjell på om et skole skifter eierform – for eksempel fra stiftelse til aksjeselskap – eller om skolens eier selger skolen til en ny eier – for eksempel ved aksjesalg.

Ved den første formen for endring av eier bør det være tilstrekkelig å gi en melding til godkjenningsinstansen, basert på en positiv uttalelse fra ansatte og foreldre(grunnskoler). Hvis ansatte og/eller foreldre går mot omorganiseringen, så bør skolens eier være forpliktet til å søke om formell godkjenning av skiftet i eierform.

Ved den andre formen bør godkjenning være innhentet fra godkjenningsinstansen før iverksetting. Dette for å sikre at alle verdier i skolen videreføres uten avbrudd og at den nye eieren kan vurderes i forhold til det ansvaret som tilligger en skoleeier. Også her bør det kreves uttalelse fra ansatte og foreldre(grunnskoler).

9. SÆRLIG OM VIDEREGÅENDE SKOLER SOM GIR YRKESRETTET OPPLÆRING SOM IKKE BLIR GITT VED VIDEREGÅENDE OFFENTLIGE SKOLER

9.2 Departementets vurderinger og forslag

Departementet skriver at ” Kap. 6A-skolene er særpregede, og det er store forskjeller mellom skolene, jf. punkt 5.3. Mens enkelte av skolene tilbyr yrkesrettet opplæring på videregående skoles nivå, er det også en del kap. 6A-skoler som reelt befinner seg over videregående skoles nivå, det vil si på dagens fagskolenivå. NOKUT har behandlet og gitt fagskolegodkjenning til flere utdanninger ved kap. 6A-skoler.”

Videre står det i notatet: ” Mange av kap. 6A-skolene gir utdanningstilbud i fag som nå er dekket innenfor de ordinære studieprogrammene i videregående skole, for eksempel reiseliv, dans, design og formgivning.”

Og: ” Departementet foreslår å beholde bestemmelsene i friskoleloven kap. 6A i endret privatskolelov i 3 år regnet fra lovens ikrafttredelse. Deretter vil bestemmelsene bli opphevet. I løpet av overgangsperioden vil det ikke være adgang til å godkjenne nye skoler etter kap. 6A, jf. § 6A–1 første ledd. Departementet foreslår at det i overgangsperioden ikke kan gjøres unntak fra dette, og foreslår derfor at § 6A–1 første ledd tredje punktum ikke videreføres. ”

Kommentar: Forslagene overfor 6A-skolene er en oppfølging av flere tidligere vedtak i Stortinget, og således er de logiske.

NFFL vil presisere at når en 6A-skole søker godkjenning som fagskole, så har dette hittil **ikke** vært en godkjenning av dagens 6A-konsept. En NOKUT-godkjenning innebærer en godkjenning av et **nytt** konsept, tilpasset de forutsetninger og krav som følger av fagskoleloven. Det er svært tydelig presisert fra direktoratet at den utdanningen som NOKUT har godkjent ikke kan praktiseres ved en 6A-skole. Søknaden om NOKUT-godkjenning er primært en taktisk faglig handling, for å sikre skolen en ønsket status i skolesystemet.

NFFL mener også at påstanden om at utdanninger innen reiseliv, dans, design og formgivning blir dekket innenfor de ordinære studieprogrammene ikke er korrekt. Riktignok omfatter de offentlige læreplanene de samme fagbegrepene, men dette betyr ikke at utdanningstilbudene er like eller likeverdige. En slik påstand vil være altfor unyansert og må være basert mer på ”rykter” en på faktiske undersøkelser.

NFFL er enig i at 6A-skoler som vil søke ny status som fagskole, bør få en frist på 3 år til å ordne dette. Men vi er **sterkt uenig** i at staten fra 2010 skal avvikle hele ordningen med 6A-skoler. Dvs. skoler med læreplaner som avviker fra den offentlige. Dette vil være enda et tiltak som bidrar til å svekke mangfoldet og kreativiteten i det norske utdanningssystemet, og som gjør det enda mer sentralstyrt.

En ordning med **6A-skoler er viktig** for å gi spesielle yrker og kulturaktiviteter en mulighet for å utvikle eller bevare en faglig tradisjon eller kompetanse – ofte tilpasset behov i en bransje eller et bestemt kulturmiljø. Sann sett vil 6A-systemet representere et viktig supplement til de offentlige læreplanene. Etablering av 6A-skoler er i sin natur gode eksempler på **nyskaping og innovasjon** – verdier som i andre sammenhenger fremheves som viktige for utviklingen av det norske samfunnet

NFFL mener også at 6A-skolene er viktige tilbud i forhold til frafallsproblematikken. Mange 6A-skoler har et godt samarbeid med rådgivere i offentlige vgs og lokalt PPT. De samarbeider også med attføringsmyndighetene om tilbud for voksne som trenger en ”ny start” i sin yrkeskarriere. Vi mener at 6A-skolene er undervurdert av sentralt utdanningsmyndigheter, mens lokale faginstanser har en langt mer positiv vurdering av dette skoleslaget.

NFFL er ikke enig i at 6A-skoler skal vurderes i forhold til andre utdanningslover, dersom de velger ikke å bli fagskoler. Vi anbefaler at de, i løpet av en 3 års overgangsperiode, må sende inn sine 6A-planer til faglig vurdering og nivåsetting i forhold til planene i Kunnskapsløftet.

NFFL foreslår derfor at ordningen med 6A-skoler videreføres, men at utdanningstilbudene, i løpet av en 3års periode, skal defineres inn mot den offentlige læreplanen i Kunnskapsløftet. Dvs. hvilket årstrinn og hvilket inntaksgrunnlag/studieprogram utdanningen bygger på. Dermed får dagens 6A-skoler et reelt valg mellom enten å definere seg inn mot nivåene i vgs, eller å søke godkjenning i NOKUT. Dette vil også være rettferdig overfor skoler som i dag

har utdanninger med godkjenning i Statens lånekasse. De slipper da å omgjøre tilbudet sitt noe som ikke synes meningsfylt i forhold til den funksjonen utdanningen har i vårt samfunn.

Nye søkere om 6A-godkjenning må kunne definere tilbudet i forhold til Kunnskapsløftet. I vurderingen om godkjenning skal gis eller ikke, bør det legges vesentlig vekt på å kunne dokumentere et behov samt uttalelser fra relevante bransje-, yrkes- eller kulturorganisasjoner.

NFFL er svært glad for at nåværende 6A-skoler som frivillig søker og oppnår NOKUT-godkjenning av en fagskoleutdanning innen samme utdanningsretning, skal få beholde den statlige finansieringen uendret ved overgang til fagskole.

10. KRAV TIL SKOLENES DRIFT

10.2 Departementets vurderinger og forslag; forbudet mot å drive annen virksomhet

Departementet skriver bl.a. at ” Dersom en skole har aktiviteter av en type som ikke er godkjent etter friskoleloven, mener departementet at det vil være en løsning å etablere et eget rettssubjekt for denne virksomheten. Kontrollhensynet må vurderes opp mot de ulempene skoleeier kan bli påført ved at tilknyttet virksomhet må organiseres utenfor den virksomheten som driver skolen. Det kan påløpe ekstrakostnader til for eksempel eget regnskap og egen revisjon”

Og: ” Når tilknyttet virksomhet drives utenfor det rettssubjektet som driver skolen, vil disse virksomhetene dessuten være unntatt fra de dokumentasjonskravene og kontrollordningene som følger av privatskoleloven og forskrifter gitt med hjemmel i privatskoleloven.”

Kommentar: NFFL har ved mange anledninger de senere årene fremmet synspunktet om at det er uhensiktsmessig, både for staten og skoleeieren, å skille ut enkelte deler av den samlede skolevirksomheten som noe utenforliggende. Dette er både i strid med formålet for tilskuddsordningen om at alle midler skal komme elevene til gode, og det svekker innsynet i pengestrømmen innenfor skolesystemet. Vi er ganske frustrerte over at ikke våre synspunkter tas alvorlig. For oss som kjenner til ”hverdagen” i skolene, virker det ganske arrogant at det statlige byråkratiet ikke synes interessert i å gjøre en grundigere analyse av dette saksområdet.

I stedet for å pålegge en skoleeier å skille ut de deler av virksomheten som ikke direkte går på undervisning (unntatt internat og SFO), så mener NFFL at regelen bør endres til at alle aktiviteter som skolen driver eller står ansvarlig for, skal dokumenteres gjennom årsrapporter og regnskap. Aktiviteter utenom dem som følger av selve undervisningsvirksomheten må være selvfinansierte og regnskapsmessig spesifisert. Eventuelt overskudd må i sin helhet komme skolens elever til gode, direkte eller indirekte.

10.3 Departementets vurderinger og forslag; registreringsplikten

Departementet skriver bl.a. at ” Departementet vil derfor understreke at kravet om registrering innebærer at hver enkelt fysisk skole skal registreres som et selvstendig rettssubjekt.”

Og: ” Dersom det stilles minimumskrav til innskutt egenkapital på søknadstidspunktet, mener departementet at dette kan være med på å sikre at der er økonomisk grunnlag for driften, spesielt for oppstartkostnader som vil påkomme før skolen får statstilskudd”

Og: ” Et innskudd på 100 000 kroner vil etter departementets vurdering også være mulig for foreninger med relativt begrensede økonomiske ressurser. Her må en også ta hensyn til at hvis søknaden blir innvilget, vil det uansett være nødvendig med innskudd fra eier i en oppstartfase, da det ikke gis tilskudd til ekstrakostnader i forbindelse med oppstart.”

Kommentar: Prinsippielt mener NFFL at private skoler bør ha aktive eiere. Dvs. at en aktiv eier kan registrere skolens som aktivitet, med et undernummer i Brønnøysundregisteret. Dette vil gi staten bedre sikkerhet og tydelig plassere ansvaret for skolevirksomheten, noe som vil være særlig viktig i etableringsfasen. En ordning med skolen som selvstendig rettssubjekt vil svekke eierfunksjonen og således øke risikoen for at skolen kan få økonomiske problemer hvis elevtallet minker eller kostnadene, for eksempel til bygninger, øker mye. Utfra prinsippet om aktivt eierskap støtter vi forslaget om et innskudd på minst 100.000 kr. for å få godkjent etablering av en ny skole.

10.4 Departementets vurderinger og forslag; minimumskrav til elevtall

”Departementet vil særlig peke på følgende:

- En opplæring som er i samsvar med regelverket innebærer at skolen bl.a. skal hjelpe elevene å utvikle sosial kompetanse, følelse av tilhørighet og fellesskap, og forberede elevene til ulike former for deltakelse i samfunns- og arbeidsliv som bygger på demokratiske verdier og idealer.”

Og: ”Dersom elevtallet ved skolene blir for lavt, vil ikke skolene lenger kunne sies å være økonomisk bærekraftig. Dette kan skape utrygge og uforutsigbare forhold for elever, foreldre, de ansatte og skolens eier og styre.”

Og: ” Etter forslaget skal det som hovedregel ikke gis tilskudd til private skoler som har færre enn 20 elever tre år på rad, dvs. ved samtlige elevtellingene i løpet av disse årene.”

Kommentar: NFFL mener at ulike argumenter kan brukes i forhold til minstetallet for å opprettholde statlig godkjenning. Utfra prinsippet om et ønsket aktivt eierskap mener vi det bør være fullt forsvarlig, både pedagogisk og økonomisk, å ha et **minstetall på 15 elever**. Et så lavt tall vil også være viktig for at lokalsamfunn og små yrkesfaglige miljøer skal kunne overleve i en vanskelig tid.

11. KRAV TIL INNHOLD OG VURDERING

11.2 Departementets vurderinger og forslag

I høringsnotatet står det bla. a. følgende:

” Departementet godkjenner læreplaner for det enkelte trinn og utdanningsprogram, og etter departementets vurdering er det naturlig at elevtallet på de enkelte trinn og utdanningsprogram fastsettes samtidig. Dette gir særlig fylkeskommunene en rimelig grad av forutberegnlighet med hensyn til dimensjonering av eget tilbud, herunder planleggingen av behovet for læreplasser.”

NFFLs kommentar: NFFL støtter generelt prinsippet i dette kapitlet om at det skal være **mest mulig like vilkår** for offentlige skoler og skoler med private eiere. Dette gjelder både plikter som en privatskole skal ha og rettigheter og ansvar som gis til skolens lærere og ledelse. Dette er viktig for å sikre en reell valgfrihet for elever og deres foreldre/foresatte.

NFFL er ikke enig i at en skolegodkjenning også skal innebære en detaljert fastsetting av elevtallet på årstrinn. Vi mener det vil være langt bedre med en godkjenning knyttet til utdanningsprogram, som en rammegodkjenning. Antallet elever pr. årstrinn og klasse/gruppe bør skolen kunne stå fritt til å organisere. Forholdet til fylkeskommunens ansvar for læringleplanleggingen er ikke et argument i denne sammenheng. NFFL har ment, og mener fortsatt, at **det bør komme en bestemmelse i loven som pålegger godkjente private videregående skoler å samarbeide med fylkeskommunen om rekruttering av læringleplasser** innenfor de utdanningsprogrammene skolen er godkjent for.

12. INNTAK AV VOKSNE

12.1 Gjeldende rett

I notatet står det: "Etter friskoleloven § 3–1 kan voksne med rett til videregående opplæring få tilbud ved en frittstående videregående skole. Ved oversøkning skal likevel ungdom med rett prioriteres foran voksne med rett. Det er en forutsetning for inntak at hjemfylket vurderer den enkelte voksnes realkompetanse."

Og: "De frittstående videregående skolene som ved endringen av friskoleloven i 2004 hadde voksne elever uten rett til videregående opplæring skal fortsatt ha anledning til å ta inn slike søkere med samme antall som de faktisk hadde skoleåret 2004/2005."

12.2 Departementets vurderinger og forslag

I notatet står det: "Opplæringsloven prioriterer en gruppe voksne foran en annen gruppe voksne. Etter departementets syn vil det være prinsipielt uheldig å undergrave denne prioriteringen ved å skulle gi statlig tilskudd for voksne uten rett til videregående opplæring når de er elever ved private videregående skoler, også fordi fylkeskommunen ville få trekk i rammetilskuddet for en gruppe som ikke er prioritert gjennom individuelle rettigheter i opplæringsloven. "

Og: "Departementet foreslår at frittstående videregående skoler ikke lenger skal ha anledning til å ta inn voksne uten rett til videregående opplæring. Det vil være rimelig med overgangsordninger for de aktuelle skolene, slik at de får tid til å innrette seg. Departementet foreslår at skolene får en overgangsordning på **ett år** fra lovens ikrafttredelse."

Kommentar: NFFL er ganske forskrekket over at omtalen av voksne så totalt er farget av hensynet til fylkeskommunene som skoleeier. Det samfunnsmessige perspektivet ved at Norge i stadig økende grad skal leve av kompetanse **forutsetter** at voksne kan få tilgang til ny kunnskap i alle livsfaser. Forslaget fra departementet er helt uten analyse av hvilke virkninger det vil få for det norske næringslivet og samfunnsstrukturen at de ulike alternativene innskrenkes slik forslaget innebærer.

Etter NFFLs syns er det i dag et økende gap mellom det behovet samfunnet har for utdanning på det videregående nivået og den kapasiteten som reelt eksisterer. Dvs. i forhold til yrkesrettet kompetanse på vgs nivå og fagskolenivået. Alle de friskolene som har anledning til å ta inn voksne elever, har god søking fra denne elevgruppen. Dette til tross for at fylkeskommunene "i prinsippet" har ansvaret for alle voksne utdanningssøkere på vgs nivå. At over 700.000 personer er uten tilgang til arbeidslivet, og en økende tendens til utstøtning av arbeidslivet, henger i betydelig grad sammen med manglende tilgang til ny kompetanse gjennom yrkeskarrieren. Samtidig er arbeid med kompetanseutvikling blitt en selvstendig del av verdiskapingen, noe som må forstås som positivt og ønskelig for en kompetansesamfunn. Etter NFFLs mening burde dette bekymre de statlige myndighetene langt mer at vi som nasjon er kommet så kort på veien med kompetansebasert verdiskaping, enn at noe skoler i privat eie får delta i denne verdiskapingen på lik linje med offentlige skoler.

I Stortingsmelding nr. 16 (2006-2007) viser regjeringen til forskningsresultater som indikerer at det er klar sammenheng mellom voksnes utdanningserfaring/nivå og de unges evne og motivasjon til å fullføre grunnopplæringen. For NFFL synes det ganske logisk å vurdere voksnes tilgang til utdanning gjennom ulike livsfaser som betydningsfull også i forhold til å motvirke frafallsproblemene blant de unge. Foreldres funksjon som rollemodeller bør

innebære at spørsmålet om å ha brukt opp rettigheter eller ikke, bør ha en underordnet verdi i forhold til den motivasjon som ligger i at "det aldri er for seint" å skaffe seg ny kompetanse. En slik vinkling på utdanningstilbudenes rolle vil være langt mer konstruktiv enn å se på fornyet utdanning i godt voksen alder som et problem.

Etter NFFLs mening er det totalt "skivebom" å snakke om et slags rettferdighetsprinsipp i forholdet til fylkeskommunene i denne saken. Dersom det i dag er slik at fylkeskommunene får inntektstap p.g.a. at friskoler tilbyr utdanning for voksne uten rettigheter, så må jo finansieringsordningen legges om. Svaret er ikke å fjerne tilbudet for de voksne som reellt trenger det tilbudet friskolene står for.

NFFL ber om at de skolene som i dag har anledning til å ta inn voksne uten rettigheter, får anledning til å fortsette med det. Det er ikke gitt nye konsesjoner for å ta inn voksne uten rettigheter de senere årene. Derfor dreier saken seg om godt etablerte skoler, med betydelig spisskompetanse innenfor voksenpedagogisk arbeid. Det vil derfor være et tap for de aktuelle fagutdanningene og det geografiske rekrutteringsområdet dersom skolene må legge ned tilbudet til voksne.

Subsidiert ber vi om en 3-års overgangstid. Ett år er uansvarlig kort tid til å omstille eller avvikle inngåtte avtaler og forpliktelser, både når det gjelder elevene og de ansatte.

13. ORGANISERING AV ELEVENE I GRUPPER

13.1 Gjeldende rett

Departementet skriver blant annet dette: "I følge opplæringsloven § 8–2 må gruppene ikke være større enn det som er pedagogisk og trygghetsmessig forsvarlig. Organiseringen skal ivareta elevene sitt behov for sosial tilhørighet og til vanlig skal organiseringen ikke skje etter faglig nivå, kjønn eller etnisk tilhørighet."

Og: "I motsetning til opplæringsloven har friskoleloven ingen regel som tilsvarer opplæringsloven § 8–2 om organisering av elevene. Etter friskoleloven § 3–4 skal likevel opplæringen "tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven"

13.2 Departementets vurdering og forslag

I sin vurdering skriver departementet: "Departementet foreslår at det også i privatskoleloven § 3–4 presiseres at gruppestørrelsen må være pedagogisk og trygghetsmessig forsvarlig. Som følge av forslaget om å lovfeste krav om forsvarlig gruppestørrelse, er det naturlig at det også lovfestes for de private skolene at organiseringen skal ivareta elevene sitt behov for sosial tilhørighet og at organiseringen til vanlig ikke skal skje etter faglig nivå, kjønn eller etnisk tilhørighet."

NFFLs kommentar: NFFL er enig i forslaget. Selv om det ikke er fremsatt påstander om at manglende formuleringer i dagens friskolelov har skapt problemer, så er det for NFFL helt innlysende at elevene skal ha likeverdige rammer for sin opplæring, uavhengig av om skoleeieren er offentlig eller privat.

14. OFFENTLIG TILSKUDD OG SKOLEPENGER

14.2 Særlig om bruk av skolens midler

Departementet skriver blant annet følgende: "Alle offentlige driftstilskot og eigendelar frå elevane skal kome elevane til gode." Det er presisert i bestemmelsene at dette blant annet innebærer forbud mot utbetaling av utbytte eller andre former for overføringer til eierne eller deres nærstående."

Og: "Kontrollhensyn og hensynet til å begrense muligheten for kommersiell drift taler for å fastsette et generelt forbud mot overføringer til eierne. Formålet med endringen vil i tilfelle være å få en bestemmelse som gir et klart og tydelig forbud mot overføringer til eier eller deres nærstående, og som er enkel å kontrollere gjennom tilsyn."

"Strammere restriksjoner på bruken av midlene vil dessuten bidra til å forebygge mulig kommersielt motivert skoleetablering og lekkasje av offentlige tilskudd.

Departementet ber om høringsinstansenes syn på om loven bør sette ytterligere restriksjoner på muligheten til uttak av midler fra skolen."

NFFLs kommentar: NFFL mener at det norske samfunnet og utdanningssystemet er best tjent med aktive skoleiere. Dvs. at skolens eiere skal ha anledning å delta i det verdiskapende arbeidet på den måten som synes naturlig, utfra eget ståsted. Dvs. at eventuelle "uttak av midler" og "overføringer til eier" bør kunne skje i form av betaling for faktiske tjenester som skoleeieren utfører til beste for skolens elever og ansatte.

Så mener NFFL at, i stedet for å pålegge en skoleeier å skille ut de deler av virksomheten som ikke direkte går på undervisning (unntatt internat og SFO), så bør regelverket endres til at **alle aktiviteter** som skolen driver eller står ansvarlig for, skal dokumenteres gjennom årsrapporter og regnskap. Aktiviteter utenom dem som følger av selve undervisningsvirksomheten må være selvfinansierte og regnskapsmessig spesifisert. Eventuelt overskudd må i sin helhet komme skolens elever til gode, direkte eller indirekte. Heller ikke for disse utvidede skoleaktiviteter skal det kunne tas utbytte i aksjelovens forståelse av begrepet. Men eventuelt overskudd må kunne settes på fond eller brukes til styrkingstiltak for skolens basisvirksomhet. Eksempel på slike aktiviteter kan være utsalgsvirksomhet av produkter laget på skolen, studiereiser, kurstilbud for andre enn de ordinære elevene, samt arrangementer i skolens regi.

For NFFL er det naturlig å understreke at begrepet "kommersiell" i dag brukes unyansert i skoledebatten. Heller ikke departementet har funnet det aktuelt å definere begrepet. Utfra en viss definisjon kan også de offentlige skolene sies å være klart kommersielle, ettersom de tar/får betaling for ulike tjenester de utfører. Enkelte skoler må også budsjettere med en viss årlig "inntjening". Og ikke alle offentlige skoler beholder det beløpet de "tjener inn". For eksempel er det ganske vanlig at inntekter fra utleievirksomhet går inn til skoleeierens egen kasse. Og det kan være grunn til å spørre om alle skoleeiere lar slike penger "komme elevene til gode". Vårt poeng er ikke å henge ut offentlige skoleeiere, men å fokusere på at det er visse aktiviteter som ganske naturlig følger av det å drive en skolevirksomhet knyttet til et lokalt miljø, geografisk eller faglig. Og for den samlede samfunnsnytteverdien bør det være like naturlig at også private skoleeiere har anledning til å drive et utvidet verdiskapende arbeid. Vi kan ikke se at hensynet til offentlig kontroll gjør det nødvendig å nekte slik virksomhet.

Vårt råd til lovgiverne er altså at det skal være et forbud mot å ta utbytte i aksjelovens forståelse av begrepet, eller overføre eller låne ut penger fra virksomheten til skoleeier eller dens nærstående. Men samtidig bør det åpnes for at en godkjent privat eid skole må kunne delta i eller stå ansvarlig for et bredt spekter av aktiviteter knyttet til skolevirksomheten,

forutsatt at slike aktiviteter dokumenteres og rapporteres på forsvarlig måte. Og skoleeier må kunne selge sine tjenester til skolevirksomheten, for priser som er vurdert som markedstilpassede. Eventuelt bør det kunne vurderes et pålegg om å innhente anbud, dersom tjenesten er av en slik art at den kan konkurranseutsettes (for eksempel renhold).

14.3 Særskilte budsjettvedtak

Departementet skriver blant annet: ”Enkelte skoler mottar i tillegg til lovhjemlet tilskudd også tilskudd etter særskilt budsjettvedtak. Wang og Norges Toppidrettsgymnas mottar toppidrettstilskudd for maksimalt 810 elever i tillegg til det lovhjemlede tilskuddet.”

Departementet gir ikke noen spesifikk vurdering av denne opplysningen i forhold til ny lov.

NFFLs kommentar: Vi viser til våre kommentarer under pkt. 8.2.9. Vi kan ikke se at utviklingen de senere årene har gitt argumenter for å fjerne lovhjemmelen for dette særlige toppidrettstilskuddet. Dette muliggjør at norske ungdommer kan utvikle seg til idrettsutøvere på et internasjonalt nivå, og på den måten bli bærere av norske kultur- og idrettsverdier. En annen sak er om tallet på 810 bør bli stående som et maksimalt tall. Vurderingen av dette spørsmålet bør gjøres på en helheltig basis, bl.a. i samarbeid med Olympiatoppen.

15. KRAV TIL REGNSKAPSFØRING, RAPPORTERING MV.

15.1 Gjeldende rett

Departementet skriver blant annet dette: ”I forskriften er det bl.a. fastsatt at årsoppgjøret skal være satt opp i samsvar med ”god rekneskapsskikk”, at regnskapsåret skal følge kalenderåret, og at kontoplanen skal bygge på Norsk standard. Det er imidlertid ikke uttrykkelig slått fast at skolene skal følge regnskapsloven.”

Og: ”De fleste private skolene i Norge vil være pålagt å følge regnskapsloven som følge av at de er regnskapspliktige etter regnskapsloven. Det kan imidlertid tenkes at enkelte skoler faller utenfor regnskapslovens bestemmelser om regnskapsplikt. Privatskoleloven bør derfor fastslå at skolene skal følge regnskapsloven.

Departementet slipper dermed å gi detaljerte regler om regnskapsføring i forskrifter til loven. Bruk av regnskapslovens prinsipper har også den fordelen at revisor er fortrolig med de prinsippene som benyttes. ”

NFFLs kommentar: Vi er enige i denne vurderingen

Vedr. rapporteringsbehov og krav skriver departementet:

”Statistisk sentralbyrå (SSB) trenger regnskapsdata fra de private skolene etter samme prinsipper som gjelder for kommunenes rapportering til Kostra. Slik rapportering vil gjøre det mulig å utarbeide statistikk der det kan gjøres sammenligninger av ressursbruken i private og offentlige skoler. Rapportering fra private skoler er videre nødvendig for å få et totalbilde av ressursbruken i norsk skole, som kan brukes i internasjonale sammenligninger. Rapportering til SSB vil måtte medføre noe ekstraarbeid for skolene. Ved noen skoler kan det bli nødvendig å gjøre tilpasninger i regnskapssystemene, noe som kan medføre en mindre ekstrakostnad i en innføringsfase. Ulempene for skolene i form av kostnader og ekstraarbeid vil trolig ikke være store.”

NFFLs kommentar: Vi ber om at kostnadssiden av eventuelt nye tiltak blir vurdert før de iverksettes, slik at spørsmål knyttet til finansieringen kan tas i forkant.

16. TILSYN OG SANKSJONER

16.1 Gjeldende rett

Departementet skriver blant annet: "Departementet skal føre tilsyn med frittstående skoler, jf. § 7–1 første ledd. Friskoleloven § 7–2 annet og tredje ledd regulerer hvilke sanksjoner departementet kan benytte ved brudd på friskoleloven, forskrifter gitt med hjemmel i friskoleloven eller skolens godkjenning. Bestemmelsen må sees i lys av friskoleloven § 5–2 som tydelig utpeker styret som ansvarlig for at virksomheten drives i tråd med gjeldende lover og forskrifter. Dersom styret ikke driver virksomheten i samsvar med gjeldende lover og forskrifter, vil dette innebære et brudd på friskoleloven § 5–2."

Og: "Sanksjonsmulighetene etter § 7–2 annet og tredje ledd kan iverksettes uten at skolen først gir anledning til å rette forholdene."

I selve lovteksten står det i forslaget til en ny § 7-2A:

§ 7-2A. Moglege reaksjonsformer

Dersom det blir oppdaga forhold som står i strid med denne lova, i strid med forskrifter gitt med heimel i lova eller i strid med føresetnadene for godkjenninga, kan departementet gi pålegg om å rette på forholda.

Departementet kan halde attende tilskotet eller dra godkjenninga attende dersom vilkåra i denne lova, vilkår i forskrifter gitt med heimel i lova eller føresetnadene for godkjenninga ikkje blir fylte. Departementet kan òg krevje attende for mykje utbetalt tilskot, og tilskotsmidlar som er brukte i strid med denne lova, i strid med forskrifter gitt med heimel i lova eller i strid med føresetnadene for godkjenninga.

Første og andre ledd gjeld også dersom det er oppdaga forhold som står i strid med andre lover og forskrifter og forholdet svekker tilliten til skolen.

NFFLs kommentar: Siden den nye friskoleloven kom i 2003 har NFFL og de andre organisasjonene etterlyst et nytt nasjonalt tilsynsreglement. Dette har ennå ikke kommet, og regjeringsskiftet i 2005 medførte ytterligere forsinkelse i arbeidet med å lage et slik regelverk.

NFFLs mottar jevnlig rapport fra medlemsskoler som opplever ulike former for tilsyn og hendelser knyttet til disse. Vår opplevelse gjennom disse rapportene er at tilsynet i dag fungerer svært forskjellig i de ulike fylkene. Både kompetansen til de som foretar tilsynet og arbeidsformen i besøket varierer mye. Noen steder har tilsynet ensidig fokus på økonomiske forhold, mens andre tilsyn legger mest vekt på tilsyn med kvaliteten i det faglige arbeidet. Noen tilsyn gjennomfører samtaler med alle personalnivåene, fra elever til lærere og ledere. Andre tilsyn vil kun snakke med lederen, og en skole har opplevd at tilsynet ikke vil snakke med lederen – kun andre ansatte.

NFFL vil presisere at friskoler er frittstående juridiske objekter, og saksbehandlingen overfor skolene skal følge forvaltningslovens prinsipper og kvalitetskrav. Departementet skiver at denne loven skal forhåndsvarsling skal skje i samsvar med denne loven. Vi mener at **i all saksbehandling skal forvaltningsloven følges. Dette må innebære at den samme myndigheten ikke kan opptre både som anklager, dommer og ankeinstans.** Å kunne holde igjen den statlige støtten vil i praksis være å avsi en "dødsdom" overfor en skole. NFFL mener at så drastisk tiltak ikke kan gjøres før det gjennom en solid saksbehandling, inklusive ankeretten i henhold til forvaltningslovens prosedyrer og kvalitetskrav, er bekreftet at lovbruddet har skjedd på en utilbørlig måte.

Forvaltningsloven setter krav til objektive kriterier for myndighetsutøvelse, samt plikt for myndighetsorganet til å gi informasjon og veiledning. Kunden har også rett til å la seg assistere av egen valgt sakkyndig. Vi mener at mangelen på en nasjonal tilsynsforskrift setter rettssikkerheten i fare når friskoler utsettes for tilsyn, ettersom tilsynsorganet i altfor stor grad selv definerer formålet med tilsynet og måten det gjennomføres på.

NFFL mener at tilsyn i seg selv skal være et gode, som gir skolen og skoleeieren anledning til å dokumentere virksomheten sin. Men da må tilsynet være basert på et generelt behov for tilsyn, og ikke på et ukjent/egendefinert motiv eller grunnlag. Vi mener tilsynet gjerne kan være basert på de samme overordnede utdanningspolitiske behov som de som gjelder for offentlige skoler og skoleeiere. Dermed kan de generelle formålene være offentliggjort gjennom årlige rundskriv fra den statlige tilsynsmyndigheten.

17. ANDRE FORSLAG TIL ENDRINGER

17.2 Krav til undervisningsrom og skolemiljø

NFFLs kommentar: I denne spørsmålet mener vi at offentlige og private skoleeiere må likestilles. Dvs. at pålegg og krav som gjelder for offentlige skoler også må gjelde for friskoler/privatskoler. Dette av hensyn til elever krav og rettigheter til en godkjent norsk skolevirksomhet.

17.5 Bortvisning som følge av manglende betaling av skolepenger mv.

Departementet uttaler blant annet: *”Bortvisning bør såleis berre gjelde dei heilt spesielle unntakstilfella. I formuleringa om at eleven kan visast bort frå undervisninga, ligg det også at det i mange tilfelle er formålstenleg å gi eleven ei alternativ opplæring eller eit anna tilbod i den perioden bortvisninga varer.”* Både ordlyden i bestemmelsen og forarbeidene viser tydelig at reglene om bortvisning er knyttet til elevens oppførsel på skolen.

Og: *”Det er fastsatt i friskoleloven §§ 3–10 tredje ledd og 6A–6 tredje ledd at manglende betaling av skolepenger kan føre til bortvisning. Departementet mener at det er uheldig at et privatrettslig kontraktsbrudd mellom skolen og foreldrene/eleven etter loven kan sanksjoneres med bortvisning av eleven når begrepet bortvisning ellers er knyttet direkte til eleven og dennes adferd. Dette er et forhold som bør reguleres i kontrakten mellom skolen og foreldrene/eleven.”*

Og: *”Departementet foreslår at adgangen til bortvisning etter friskoleloven §§ 3–10 og 6A–6 bare skal være knyttet til elevens adferd på skolen i skoletiden, og at bestemmelsen om at manglende skolepengebetaling kan føre til bortvisning, oppheves.”*

NFFLs kommentar: Vi kan forstå, utfra menneskelig hensyn, at manglende betaling kan ha mange årsaker. NFFL er opptatt av at myndighetene her legger en helhetlig analyse til grunn. Saken dreier seg både om enkeltelevers rettigheter og om klassen/årstrinnets samlede rettigheter. Manglende egenbetaling fra en eller flere elever setter nemlig tilbudet også til de andre elevene i fare. Lovforslaget drøfter ikke hvordan denne ”knuten” kan løses, og det er, etter vår mening, ingen løsning å oppheve retten til å utvise/nekte fortsatt skolegang for elever som ikke betaler sin egenandel. På denne måten vil altså ”gratispassasjerer” både påføre de andre deltakerne ekstra kostnader, samtidig som bidraget til felleskostnader blir redusert. Så lenge departementet ikke kommer opp med alternative løsninger, så går NFFL imot å endre loven på dette området.

17.8 Styrets oppgaver

Departementet skriver blant annet at *”Tilsetting av daglig leder er en viktig beslutning i en virksomhet. Det er viktig for oppfølging av skolene at det foreligger en klar ansvarslinje mellom styret og daglig leder. Det forhold at muligheten til å delegere tilsettingsmyndighet generelt også innebærer mulighet for å delegere tilsetting av daglig leder, er ikke nærmere drøftet i forarbeidene til bestemmelsen (Ot. prp. nr. 33 (2002–2003) om friskoleloven.*

Daglig leder har en spesielt viktig funksjon med fullmakter fra styret. Det er derfor gode grunner for at tilsettingsmyndighet for nettopp denne stillingen ikke bør kunne delegeres.”

Og: ”En bestemmelse om at styret skal ansette daglig leder, kan komme i konflikt med enkelte frittstående skolars tradisjon om tilsetting av daglig leder. Departementet ber derfor om høringsinstansenes syn på forslaget om et delegasjonsforbud når det gjelder tilsetting av daglig leder. ”

NFFLs kommentar: Vi enige i å lovfeste bestemmelsen om at daglig leder skal ansettes av styret og NFFL støtter de argumentene som departementet skriver i høringsnotatet.

For styret i NFFL

Ragnar Johansen

styreleder